

FUNDACIÓ MUSEU COSME BAUÇÀ

Maria Mesquida Artigues (Responsable de Sa Fundació)

La història de la Fundació Museu Cosme Bauçà es remunta al 1959, any en què Mossèn Cosme Bauçà va morir deixant al municipi de Felanitx la seva casa pairal i part dels seus béns (peces artístiques, llibres i manuscrits), amb la intenció de que algun dia es dugués a terme la creació d'un museu i d'una biblioteca. Finalment, aquesta institució va ser erigida com a tal al 1962, i inaugurada el dia de Sant Agustí de 1963. A partir d'aquest moment, i pràcticament fins a l'any 1989, el poble de Felanitx va poder gaudir del museu, així com també de totes les activitats culturals que es van realitzar en ell. A tall d'exemple podem esmentar:

- Cursos i conferències relacionades amb la història i la cultura de les Illes Balears (p.ex.: Cursets de Mallorca (1967...), Curset «El meu país» (1970), entre d'altres).
- Conferències de nombroses personalitats d'especial rellevància dins el camp de la llengua i literatura catalanes de l'època (p.ex.: Blai Bonet: *Procés a Joan Miró* (1968), Josep Mª Llompart: *La dona en la literatura insular* (1969), Francesc de Borja Moll: *Records dels meus viatges* (1975), entre d'altres).
- Exposicions (p.ex.: «Pintura religiosa de Setmana Santa» (1969), «El Modernisme a Felanitx» (1972), «Ceràmica decorativa» (1973), «Imatges de la Mare de Déu» (1988), entre d'altres).
- Concerts, recitals i filmacions (p.ex.: recital de Lluís Llach (1974), filmació de "El nostre pa de cada dia" (1976), entre d'altres).
- Edició de publicacions i materials audiovisuals (p.ex.: *Almanac* (1970-1977), *Resum de Felanitx* de Francesc Riera (1972), LP *Cançons Tradicionals de Felanitx*, entre d'altres).

Per una banda, des del moment de la seva creació, els principals objectius que Sa Fundació pretenia assolir eren els següents:

- Adquirir i conservar el patrimoni documental relacionat amb Felanitx i amb Mallorca (llibres, revistes, vídeos ...) amb la intenció d'anar ampliant la biblioteca.
- Funcionar com a Museu Etnogràfic.
- Realitzar activitats culturals.

Per altra banda, seguint amb la voluntat de Mn. Cosme Bauçà, el museu estava regit per una Junta Administrativa formada pel Batle –que ocupava el càrrec de president-, el Rector de la Parròquia de Sant Miquel –que ocupava el càrrec de secretari- i el President de la Comissió Municipal Informativa d'Educació, actualment el regidor de cultura –que ocupava el càrrec de tesorero-. Una vegada conformada, aquesta Junta va decidir delegar la gestió del museu a una Comissió Executiva presidida per l' historiador i clergue felanitxer Mossèn Pere Xamena Fiol (Felanitx, 1918-2015). Dita comissió, que estava formada per un grup de persones compromeses amb la defensa i difusió de la cultura mallorquina i felanitxera, s'encarregava de l'organització i del funcionament de la institució.

Sa Fundació fou una entitat molt activa que va dur a terme una gran tasca de difusió de la cultura mallorquina, però malauradament aquest museu entrà en retrocés a l'any 1989 arrel de la creació del Centre Cultural, institució que depèn de l'Ajuntament de Felanitx. D'aleshores, el Centre Cultural va passar a ser el nucli de totes les activitats culturals que es realitzaven al municipi. No obstant, la Fundació Museu Cosme Bauçà no va aturar en cap moment la seva tasca de difusió de la cultura, ja que tenia un dia de portes obertes –dins el marc de les Festes de Sant Agustí-, edità publicacions i materials audiovisuals sobre Felanitx - *Anys Enrere. Felanitx 1931-1963* (2012) de Pere Xamena Fiol, *Topònims i la Propietat de les terres del Terme de Felanitx en els segles XIII-XVII* (2012) de Pere Xamena Fiol i Gabriel Bordoy Valens, *Sant Marçal fa la Capta* (2012) de Sebastià Barceló Obrador (a) guingaia, *Catàlegs dels Arxius de la Parròquia i del Convent de Felanitx* (2013) de Pere Xamena Fiol i Margalida Obrador Bennàsar i, els DVD's *Cavallets i Sant Joan Pelós* (2005) dirigit per Andreu Adrover Tirado i Joan Xamena Galmés i *Imatges de Felanitx* (2006) dirigit per Joan Xamena Galmés-, continuà posant la biblioteca del museu a disposició dels investigadors que ho sol·licitaven, adquirí llibres per anar augmentant el fons documental –la secció de Felanitx s'incrementà en 1.390 publicacions, la de Mallorca en 1.760 i la de Manuscrits en 166- i realitzà visites concertades.

Pel que fa a la Comissió Executiva encarregada de la gestió de la institució, hem de remarcar que es va dissoldre a l'any 2000. A partir d'aquesta data, els responsables passaren a ser Mn. Pere Xamena Fiol i Joan Xamena Galmés que, de manera totalment desinteressada, vetllaren per mantenir viva la flama de Sa Fundació. Aquest darrer –J. Xamena-, va dur el capdavant del museu fins al juliol de 2015, que va passar el relleu a Victòria Vidal Juan. Victòria Vidal fou la responsable de Sa Fundació fins al gener del 2016. A més, no podem deixar d'esmentar les dues intervencions que es van realitzar al Molí d'en Bo –seu de Sa

Fundació-. La primera d'elles, que es va dur a terme al 2007, fou realitzada per una Escola Taller i compregué la planta baixa de l'edifici i el pati. Gràcies a aquesta reforma es va poder dotar al museu d'un bany en condicions, d'un despatx i es va poder traslladar la biblioteca a la planta baixa –abans es trobava al primer pis-, fet que va permetre una millora en la optimització dels espais. Per la seva banda, la segona intervenció (2010-2011) va consistir en la remodelació del porxo de l'edifici. Aquestes obres es van finançar amb els diners obtinguts de la venda de la casa d'Es Carritxó, que Jaume Obrador Oliver (a) Negre llegà a Sa Fundació. Com mostra d'agraïment, la segona planta del museu porta el seu nom. En resum, l'activitat es va veure reduïda, però a nivell intern no es va aturar en cap moment de treballar per a millorar les instal·lacions de la institució i evitar que desaparegués per complet.

Al 2016, arrel del conveni signat entre Sa Fundació i l'Ajuntament de Felanitx, aquesta institució ha encetat una nova etapa marcada principalment per dos fets: l'elaboració d'un nou discurs museogràfic i la catalogació del fons documental -llibres sobre Felanitx i Mallorca i manuscrits-. Aquest conveni ha permès contractar una persona a mitja jornada per a gestionar el museu i donar-li un nou impuls. Tot i que a nivell extern, la nova etapa de Sa Fundació es va iniciar al mes de maig amb l'obertura al públic; a nivell intern aquesta nova embranzida començà al mes de febrer. En el moment de posar en funcionament el museu, ens vam trobar amb: un fons molt nombrós i heterogeni, un fons molt homogeni –que afectava sobretot a la secció d'Etnografia- i una gestió de l'espai expositiu complicada –que posava en perill la integritat d'algunes peces i la seguretat dels visitants-. Seguidament, vam procedir a realitzar el nou discurs museogràfic a partir de les següents passes: neteja de tot el fons artístic, selecció de les peces –distingint entre les que anirien exposades i/o emmagatzemades-, embalatge del fons que s'havia d'emmagatzemar, condicionament d'espais desaprovats per a que tinguessin la funció de dipòsit/magatzem, inventari del fons artístic emmagatzemat, reorganització dels espais existents i introducció de nous espais –un espai dedicat a Mn. Cosme Bauçà, un altre dedicat a Mn. Pere Xamena i un petit racó que fa referència a la caiguda de “Sa Timba” al 1844-. Posteriorment es va dur a terme la redacció de tríptics informatius –en català, castellà, anglès i alemany- i l'elaboració dels elements interpretatius -cartel·les, textos de sala i fulls de sala-.

La principal col·lecció de Sa Fundació és la d'etnografia, que conté una mostra d'estrís de cuina, peces relacionades amb l'àmbit de l'agricultura i eines i instruments de diferents oficis. Per una banda, cal destacar la secció de Prehistòria, que compta amb les

col·leccions de Miquel Bordoy (dipositada al 1969) i d'Andreu Vidal (cedida al 2000). I, per altra banda, el museu també inclou una col·lecció d'ivoris donada per Nicolau Nicolau (1971), escultura religiosa, instruments musicals, fotografies antigues del municipi i una petita col·lecció de numismàtica. A més, gràcies al conveni signat amb la Universitat de les Illes Balears -que ens permet utilitzar la base de dades del Servei de Biblioteca i Documentació de la UIB- s'ha catalogat bona part del fons documental de la institució: les seccions de "Felanitx" (amb un total de 1933 registres), "Manuscrits" (amb un total de 328 registres) i "Hemeroteca" (que inclou col·leccions de premsa local, de premsa forana i d'exemplars solts de premsa de Palma).

Des de la seva obertura al públic -el 8 de maig de 2016-, s'han rebut visites concertades -de caire escolar i també de grups que ho han sol·licitat- i s'han organitzat xerrades temàtiques -acompanyades d'una petita exposició- amb la intenció difondre el fons artístic de Sa Fundació. A dia d'avui, n'hem organitzades quatre: una sobre la col·lecció de Prehistòria de Miquel Bordoy, a càrrec de Bartomeu Salvà, una sobre el músic felanitxer Joan Bou Roig, a càrrec de Joan Ciria, una sobre la col·lecció de ceràmica domèstica, a càrrec de Maria Ramis i una altra sobre la col·lecció de numismàtica, a càrrec de Noelia Munar. També cal esmentar que Sa Fundació ha seguit editant publicacions: *Felanitx en el segle XVIII* (2016), publicació pòstuma de Mn. Pere Xamena Fiol, *Joan Bou Roig (1849-1901). El Gran Tenor* (2016) de Joan Ciria Maimó, *Estudi ceràmic dels plats de cuina de la Fundació Museu Cosme Bauçà* (2017) de Maria Ramis Vidal i *La col·lecció numismàtica de la Fundació Museu Cosme Bauçà: un exemple de gestió* (2017) de Noelia Munar.

Finalment, Sa Fundació pren part de la Nitx de l'Art, que organitza el Centre Cultural de l'Ajuntament de Felanitx, cedint el seu espai per a acollir una exposició. Al 2016 va exposar el ceramista francès Stanislas Carrelet i, enguany (2017), hem acollit a Tristan Favre - un altre ceramista francès- i a l'escultora Isabela Lleo. En l'actualitat, amb l'ajuda d'una persona del programa del SOIB "Joves Qualificats", estem realitzant els procediments -elaboració del Projecte Museogràfic i del Catàleg- per a que Sa Fundació sigui reconeguda com a Col·lecció Museogràfica per part del Consell Insular de Mallorca.